00747743

E124/7

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

Kingdom of Cambodia
Nation Religion King
Royaume du Cambodge
Nation Religion Roi

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា
Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia
Chambres Extraordinaires au sein des Tribunaux Cambodgiens

ឯកសារដើម
ORIGINAL DOCUMENT/DOCUMENT ORIGINAL
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ទទួល (Date of receipt/date de reception): 18 / 10 / 2011
ម៉ោង (Time/Heure): 16:35
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង /Case File Officer/L'agent chargé du dossier: Ratanak

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
Trial Chamber
Chambre de première instance

សំណុំរឿងលេខ: ០០២/១៩ កញ្ញា ២០០៧/អវតក/អជសដ
Case File/Dossier No. 002/19-09-2007-ECCC/TC

ចំពោះមុខ:	ចៅក្រម **និល ណុន** ជាប្រធាន
	ចៅក្រម Silvia CARTWRIGHT
	ចៅក្រម **យ៉ា សុខន**
	ចៅក្រម Jean-Marc LAVERGNE
	ចៅក្រម **យូរ ឧត្តរា**
កាលបរិច្ឆេទ:	ថ្ងៃទី ១៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ២០១១
ភាសាដើម:	ខ្មែរ/អង់គ្លេស
ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ:	សាធារណៈ

សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាសុំឲ្យពិចារណាឡើងវិញអំពីលក្ខខណ្ឌនានានៃដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង (ឯកសារ E124/2) និងសំណើសុំពាក់ព័ន្ធនានា ព្រមទាំងឧបសម្ព័ន្ធ

សហព្រះរាជអាជ្ញា
ជា លាង
Andrew CAYLEY

ជនជាប់ចោទ
នួន ជា
អៀង សារី
អៀង ធីរិទ្ធ
ខៀវ សំផន

មេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី
ពេជ អង្គ
Elisabeth SIMONNEAU FORT

មេធាវីជនជាប់ចោទ
សុន អរុណ
Michiel PESTMAN
Victor KOPPE

E124/7

អាង ឧត្តម
Michael G. KARNAVAS
ផាត់ ពៅស៊ាង
Diana ELLIS
សរ ស្វៅាន
Jacques VERGÈS

១. សេចក្តីផ្តើម

១. នៅថ្ងៃទី ០៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានស្នើសុំពិចារណាឡើងវិញអំពីលក្ខខណ្ឌនានានៃដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១១ និងបានស្នើសុំឱ្យមានសវនាការផ្ទាល់មាត់លើបញ្ហានេះ[១]។ នៅថ្ងៃ ទី ០៦ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១ សហមេធាវី នាំមុខបានផ្តល់ការជូនដំណឹងដល់អង្គជំនុំជម្រះថា សហមេធាវីនាំមុខក៏នឹង ស្នើសុំឱ្យមានការពិចារណា ឡើងវិញអំពីដីកានេះដែរ "នៅពេលយ៉ាងឆាប់ តាមតែអាចធ្វើទៅបាន បន្ទាប់ពីការឯកភាពជាឯកច្ឆ័ន្ទ ត្រូវបានសម្រេចឡើងដោយ សហមេធាវីតំណាង ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី"[២]។ នៅពេលដែលមិនទាន់បាន ដឹងច្បាស់ថា តើសហព្រះរាជអាជ្ញាបានបំពេញនូវលក្ខខណ្ឌ គ្រប់គ្រាន់លើសំណើសុំឱ្យមានការពិចារណា ឡើងវិញលើដីកាបំបែកសំណុំរឿងនោះ មេធាវីការពារក្តីរបស់ អៀង សារី បានលើកឡើងថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពុំអាចទទួលយកការណែនាំស្តីពីការបំបែកសំណុំរឿងរបស់តុលាការ ICTY បានឡើង ហើយ មេធាវីក៏បានលើកឡើងផងដែរថា ព្រះសហព្រះរាជអាជ្ញាខកខានមិនបានបង្ហាញថា ដីកាសម្រេចបំបែកសំណុំរឿងមិនបានធ្វើឡើងដើម្បីប្រយោជន៍យុត្តិធម៌។ មេធាវីក៏បានលើកឡើងផងដែរ ថា គម្រោងនៃការបំបែកសំណុំរឿងដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាបានស្នើសុំនោះគឺមិនអាចធ្វើឱ្យដំណើរការ សវនាការប្រព្រឹត្តទៅដោយ ឆាប់រហ័សបាននោះទេ។ មេធាវីបានស្នើសុំឱ្យមានសវនាការជាសាធារណៈអំពីបញ្ហានៃការបំបែក សំណុំរឿង ប្រសិនបើអង្គជំនុំជម្រះបដិសេធមិនព្រមពិចារណាលើដីកាបំបែកសំណុំរឿងឡើងវិញ ប៉ុន្តែមេធាវីមិនបានបដិសេធទៅនឹងដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនោះទេ[៣]។ មេធាវីការពារក្តី នួន ជា ជំទាស់ទៅនឹងសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាត្រង់ចំណុចស្នើសុំពិចារណាឡើងវិញផង និងត្រង់ចំណុចស្នើសុំឱ្យមានសវនាការផង[៤]។

---

[១] សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាសុំធ្វើការពិចារណាឡើងវិញអំពី "ដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី អនុលោមតាមវិធាន ៨៩ *ស្ទួនពីរ*" ឯកសារ E124/2 ថ្ងៃទី ៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១ ("សំណើ")។ *សូមមើលផងដែរ* ដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី អនុលោមតាមវិធាន ៨៩ *ស្ទួនពីរ* នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ឯកសារ E124 ថ្ងៃទី ២២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១១ ("ដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី")។

[២] ការជូនដំណឹងអំពីសំណើរបស់សហមេធាវីនាំមុខស្នើសុំពិចារណាឡើងវិញចំពោះការសម្រេចនៅក្នុងដីកាបំបែកនីតិវិធីអនុលោមតាមវិធាន ៨៩ *ស្ទួនពីរ*, ឯកសារ E124/4 ថ្ងៃទី ៦ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១។

[៣] ចម្លើយតបរបស់អៀង សារី ទៅនឹងសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ដែលស្នើសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះ សាលាដំបូងពិចារណាឡើងវិញទៅលើ "ដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី អនុលោមតាមវិធាន ៨៩ ស្ទួនពីរនៃវិធានផ្ទៃក្នុង" ឯកសារ E124/6 សេចក្តីសម្រេចលើសំណើសុំពិចារណាឡើងវិញអំពីដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១១/ ថ្ងៃទី ១៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១/ សាធារណៈ

២. អង្គជំនុំជម្រះបដិសេធសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាសុំពិចារណាឡើងវិញអំពីដីកាសម្រេចបំបែកសំណុំរឿង។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ អង្គជំនុំជម្រះសូមផ្តល់នូវការបំភ្លឺនានាដូចខាងក្រោមពាក់ព័ន្ធទៅនឹងដីកានេះ ដោយហេតុថា សំណើសុំបានផ្អែកលើការភ័ន្តច្រឡំមួយចំនួនទាក់ទិនទៅនឹងខ្លឹមសារនៃដីកាសម្រេចបំបែកសំណុំរឿងផង និងផលប៉ះពាល់តាមការសន្មតរបស់ដីកានេះទៅលើដំណើការនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះ នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២ ផង។

២. សម្អាងហេតុ

២.១. បែបបទនីតិវិធីនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក នៅពេលដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីត្រូវបានស្នើសុំឱ្យពិចារណាឡើងវិញ

៣. នៅក្នុងសំណើសុំនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានផ្អែកយ៉ាងខ្លាំងទៅលើវិធាន ៧៣ *ស្ទួន* របស់តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់ប្រទេសយូហ្គោស្លាវី ("ICTY") ដែលវិធាននេះចែងអំពីកាតព្វកិច្ចជាសាកល និងចាំបាច់ក្នុងការស្នើសុំការយល់ឃើញរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញានៅមុនពេលសេចក្តីសម្រេចនានាលើការបំបែកសំណុំរឿងត្រូវបានធ្វើឡើង[៥]។ មិនត្រឹមតែមិនតំណាងឱ្យបទដ្ឋាននីតិវិធីអប្បបរមាជាសាកល វិធាន ៧៣*ស្ទួន* របស់តុលាការ ICTY គឺជាវិធានការជាក់លាក់ដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់នៅក្នុងស្ថាប័នមួយដែលខុសគ្នាឆ្ងាយពីវិធានរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញនៅក្នុងតុលាការកម្ពុជា ("អ.វ.ត.ក")។

៤. វិធាន ៧៣ *ស្ទួន* របស់តុលាការ ICTY បានវិវត្តន៍ប្រែប្រួលនៅក្នុងបរិបទនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីតទល់គ្នា នៅពេលដែលដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះត្រូវបានផ្តើមគំនិត និងត្រូវបានកែប្រែដោយ

ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១។ សូមមើលផងដែរ ការគាំទ្រដោយមានលក្ខខណ្ឌរបស់លោក អៀង សារី ចំពោះសេចក្តីជូនដំណឹង អំពីសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាសុំពិចារណាឡើងវិញនូវលក្ខខណ្ឌនៃ "ដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីអនុលោមតាមវិធាន ៨៩ ស្ទួនពីរនៃវិធានផ្ទៃក្នុង" ឯកសារ E124/3 ចុះថ្ងៃទី ០៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១។

[៤] ចម្លើយតបទៅនឹងសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាសុំឱ្យពិចារណាឡើងវិញលើដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ឯកសារ E124/5 ថ្ងៃទី ១១ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១។

[៥] សំណើសុំ កថាខណ្ឌ ១៨-២៣។

រដ្ឋអាជ្ញា[៦]។ ផ្ទុយទៅវិញ វិធានស្រដៀងគ្នានេះមិនសមស្របទៅនឹង អ.វ.ត.ក នោះទេ នៅពេលដែលកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីមានការពាក់ព័ន្ធនឹងកិច្ចស៊ើបសួរ និងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះរបស់ចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ត្រូវបានគ្រប់គ្រងដោយសមត្ថកិច្ចតុលាការ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងកត់សម្គាល់បន្ថែមទៀតថា តាមការអនុវត្ត ចេតនាទាំងឡាយរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងរបស់តុលាការ ICTY ក្នុងការកាត់បន្ថយវិសាលភាពនៃដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះអនុលោមតាមវិធាន ៧៣ *ស្ទួន* កម្រនឹងត្រូវបានជំទាស់ដោយរដ្ឋអាជ្ញាណាស់[៧]។ អនុលោមតាមវិធាននេះ សវនាការ និងដំណាក់កាលនីតិវិធីពាក់ព័ន្ធនានា បានពន្យារពេលការចាប់ផ្តើមសវនាការលើរឿងក្តីនានានៅចំពោះមុខតុលាការ ICTY ដោយចៀសមិនរួចនោះទេ[៨]។ អ.វ.ត.ក ដែលដំណើការក្តីមានអាណត្តិ

---

[៦] វិធាន ៧៣ *ស្ទួន*ត្រូវបានអនុម័តនៅចំពោះមុខតុលាការ ICTY កាលពីខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៨។ នៅឆ្នាំ ២០០៣ វិសាលភាពនៃវិធាន ៧៣ ស្ទួន ត្រូវបានពង្រីកគួរឲ្យកត់សម្គាល់ ដោយអនុញ្ញាតិឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបង្ហាញទីកន្លែងឧក្រិដ្ឋមួយចំនួន ឬហេតុការណ៍មួយចំនួនដែលមាននៅក្នុងការចោទប្រកាន់ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងភស្តុតាងណាដែលអាចត្រូវបានបង្ហាញដោយរដ្ឋអាជ្ញា នៅមុនពេលសវនាការ។ នៅឆ្នាំ ២០០៦ វិធាន ៧៣ *ស្ទួន* ត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្មជាថ្មីម្តងទៀតដោយផ្តល់ឲ្យអង្គជំនុំជម្រះនូវ អំណាចក្នុងការណែនាំរដ្ឋអាជ្ញាឲ្យធ្វើការជ្រើសរើសបទចោទនៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះដើម្បីបន្តនីតិវិធីជំនុំជម្រះ។

[៧] *សូមមើលឧទាហរណ៍ រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Milošević* តុលាការ ICTY សំណុំរឿងលេខ IT-02-54-T, ប្រតិចារឹក, ថ្ងៃទី ២៩ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៥, ទំព័រ 46640-66, 46676-77, 46688-96។ *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Milutinović*, តុលាការ ICTY សំណុំរឿងលេខ IT-05-87-PT, ប្រតិចារឹក, ថ្ងៃទី ៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៦, ទំព័រ ៣៧៤។ *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Šešelj* តុលាការ ICTY សំណុំរឿងលេខ IT-03-67-PT ចម្លើយតបរបស់រដ្ឋអាជ្ញាទៅនឹង "សំណើរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងសុំឲ្យរដ្ឋអាជ្ញាធ្វើសំណើកាត់បន្ថយវិសាលភាពនៃដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ" ថ្ងៃទី ១២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៦។ *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Haradinaj*, តុលាការ ICTY សំណុំរឿងលេខ IT-04-84-PT, ចម្លើយតបរបស់រដ្ឋអាជ្ញាទៅនឹង "សំណើរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងសុំឲ្យរដ្ឋអាជ្ញាធ្វើសំណើកាត់បន្ថយវិសាលភាពនៃដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ" ថ្ងៃទី ១៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧, កថាខណ្ឌ ៩។ *រឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Stanisić*, តុលាការ ICTY សំណុំរឿងលេខ IT-03-69-PT, ចម្លើយតបរបស់រដ្ឋអាជ្ញាទៅនឹង "សំណើរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងសុំឲ្យរដ្ឋអាជ្ញា ធ្វើការកាត់បន្ថយដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ អនុលោមតាមវិធាន ៧៣ *ស្ទួន*(ឃ)" ថ្ងៃទី ៣ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៧, កថាខណ្ឌ ៩៩។

[៨] សូមមើល រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា* តទល់នឹង *Karadžić* តុលាការ ICTY សំណុំរឿង IT-95-5/18-I (បន្ទាប់ពីមានការចាប់ខ្លួនជនជាប់ចោទ នៅថ្ងៃទី ២២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៨) រដ្ឋអាជ្ញាបានដាក់ពាក្យសុំធ្វើការកែប្រែដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ។ នៅថ្ងៃទី ១៦ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៩ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានយល់ព្រមតាមសំណើសុំដោយមិនបានរួមបញ្ចូលហេតុការណ៍ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ចំនួនបី។ នៅថ្ងៃទី ១៧ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៩ រដ្ឋអាជ្ញាបានដាក់សំណើសុំបន្ទាន់មួយដោយស្នើសុំឲ្យអង្គជំនុំជម្រះធ្វើការ ពិចារណាឡើងវិញលើសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនពាក់ព័ន្ធទៅនឹងហេតុការណ៍មួយ។ នៅថ្ងៃទី ២៦ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៩ អង្គជំនុំ ជម្រះបានធ្វើការពិចារណាឡើងវិញលើសេចក្តីសម្រេចកាលពីមុនរបស់ខ្លួន និងបានបង្គាប់ឲ្យរដ្ឋអាជ្ញាដាក់ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះថ្មី។ ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះដែលត្រូវបានធ្វើការកែប្រែ ត្រូវបានដាក់នៅថ្ងៃទី ២៧ ខែ កុម្ភៈ

ហើយជនជាប់ចោទមានមានវ័យចាស់ជរានោះ ធ្វើឱ្យអ.វ.ត.ក ងាយប្រឈមនឹងផលប៉ះពាល់ជាងតុលាការ ICTY ប្រសិនបើកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដែលស្រដៀងគ្នានេះ ត្រូវបានពន្យារពេល។

៥. ជាលទ្ធផល កិច្ចប្រជុំពេញអង្គរបស់ អ.វ.ត.ក កាលពីខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១១ សម្រេចមិនធ្វើការចម្លងយកតាមវិធាន ៧៣ *ស្ទួន* របស់តុលាការ ICTY នោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងបានអនុម័តវិធាន ៨៩ *ស្ទួនពីរ* នៃវិធានផ្ទៃក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះទៅវិញ[៩]។ វិធាននេះមានបំណងផ្តល់ឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនូវយន្តការគ្រប់គ្រងការជំនុំជម្រះក្តីដែលអាចឱ្យអង្គជំនុំជម្រះបំបែកសំណុំរឿងតាមឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួន និងអាចពិនិត្យមើលការជំនុំជម្រះដាច់ដោយឡែកពីគ្នាលើផ្នែកខុសៗគ្នានៃដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ នៅពេលផលប្រយោជន៍នៃយុត្តិធម៌តម្រូវ[១០]។ ដើម្បីការពារ

ឆ្នាំ ២០០៩។ នៅថ្ងៃ ទី ២២ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៩ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបង្គាប់ឱ្យរដ្ឋអាជ្ញាធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានលើការអនុវត្ត វិធាន ៧៣ ស្ទួន ដែលអាចមាន ដើម្បីធ្វើការកាត់បន្ថយវិសាលភាពនៃសវនាការ។ នៅថ្ងៃទី ៣១ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៩ រដ្ឋអាជ្ញាបានដាក់សេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ខ្លួន។ នៅថ្ងៃទី ៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៩ រដ្ឋអាជ្ញាត្រូវបានបង្គាប់ឱ្យដាក់ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះថ្មី ស្របតាមសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ខ្លួន។ សវនាការបានចាប់ផ្តើមនៅថ្ងៃទី ២៦ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៩។ *សូមមើលផងដែរ* រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា* តទល់នឹង *Gotovina* តុលាការ ICTY សំណុំរឿង IT-06-90 (នៅថ្ងៃទី ៩ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ អង្គជំនុំជម្រះបានបង្គាប់ឱ្យ រដ្ឋអាជ្ញាកាត់បន្ថយដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ អនុលោមតាមវិធាន ៧៣ *ស្ទួន*។ ក្រោយមកទៀត រដ្ឋអាជ្ញាបានដាក់ដីកាបញ្ជូន រឿងទៅជំនុំជម្រះដែលបានកាត់បន្ថយ នៅថ្ងៃទី ៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៧។ នៅថ្ងៃទី ១៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៧ រដ្ឋអាជ្ញាបានដាក់ សំណើសុំធ្វើការកែប្រែដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះដើម្បីផ្តល់ភាពច្បាស់លាស់បន្ថែមទៀតនៅក្នុងការជជែកការពារនៃអំពើមួយចំនួន។ នៅថ្ងៃទី ១៤ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៨ អង្គជំនុំជម្រះបានយល់ព្រមតាមសំណើសុំ។ នៅថ្ងៃទី ១២ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៨ មួយថ្ងៃបន្ទាប់ពីថ្ងៃចាប់ផ្តើមសវនាការ រដ្ឋអាជ្ញាបានដាក់ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះថ្មី)។

[៩] វិធានផ្ទៃក្នុងរបស់ អ.វ.ត.ក (វិសោធនកម្មលើកទី ៧), ថ្ងៃទី ២៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១១។

[១០] សូមមើល រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង *Mladić* សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរួមរបស់រដ្ឋអាជ្ញាពាក់ព័ន្ធនឹងការបំបែកបទចោទ, បំបែកការជំនុំជម្រះ និងកែប្រែបទចោទ, តុលាការ ICTY សំណុំរឿង IT-09-92-PT ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១ កថាខណ្ឌ ១៦, ២២ (នៅក្នុងក្របខណ្ឌច្បាប់ដោយឡែករបស់តុលាការ ICTY គ្មានហេតុផលដែលត្រូវបំបែកបទ ចោទទៅតាមអង្គហេតុនៅក្នុងករណីនេះទេ (កថាខណ្ឌ ៣៨)។ ទោះបីយ៉ាងណា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានទទួលស្គាល់ថា ការសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះលើកិច្ចបំបែកដំណើរការនីតិវិធីគឺ "ជាការសម្រេចតាមឆន្ទានុសិទ្ធិ និងទាមទារនូវការថ្លឹងថ្លែងស៊ាំញ៉ាំ មួយនូវបញ្ហាអរូបីមួយចំនួន ដើម្បីធ្វើនិយ័តកម្មដំណើរការនីតិវិធីឱ្យបានសមស្រប" (កថាខណ្ឌ ១៦)។ សេចក្តីសម្រេចនេះ យ៉ាងហោចណាស់ក៏ផ្អែកមួយផ្នែកលើការពិចារណាអំពីអង្គហេតុ ដែលខុសប្លែកគ្នាពីករណីនៅចំពោះមុខ (ដូចជា អវត្តមានការរៀបចំឯកសារឱ្យបានសមស្របនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ ក្នុងការបង្ហាញពីភាពមិននឹងនរនៃសុខភាពរបស់ជនជាប់ចោទ (កថាខណ្ឌ ៣០) និងការជំទាស់ទៅនឹងការបំបែកដំណើរការនីតិវិធី ដោយក្រុមការពារក្តីនៅក្នុងករណីនោះ ដោយក្រុមការពារក្តីបានចោទប្រកាន់ ថា ការបំបែកដំណើរការនីតិវិធីអាចធ្វើឱ្យខូចប្រយោជន៍ជនជាប់ចោទ និងរំលោភសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ (កថាខណ្ឌ ៥))។

ភាពឆាប់រហ័ស នៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី សេចក្តីសម្រេចនានាដែលចេញអនុលោមតាមវិធាននេះ មិនបើកផ្លូវឲ្យប្តឹង សាទុក្ខភ្លាមៗនោះទេ។

៦. នៅក្នុងបរិបទនេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងថ្មីៗនេះបានប្រកាសអំពីការចាប់ផ្តើមសវនាការលើអង្គសេចក្តីនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២ នៅចុងខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១។ ដើម្បីអនុវត្តកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួនក្នុងការធានាអំពីការជំនុំជម្រះក្តីឲ្យបានឆាប់រហ័ស អង្គជំនុំជម្រះបានបដិសេធមិនធ្វើការពិចារណាឡើងវិញលើដីកានេះ ឬបើកសវនាការដើម្បីពិភាក្សាលើបញ្ហានេះនោះទេ ដោយសារតែការពិចារណាឡើងវិញលើដីកានេះ ឬការបើកសវនាការ ធ្វើឲ្យអូសបន្លាយពេលវេលាសវនាការលើអង្គសេចក្តី ដោយមិនអាចចាប់ផ្តើមបាននៅមុនដំណាច់ឆ្នាំ២០១២។

២.២. ផលប៉ះពាល់ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ពាក់ព័ន្ធនឹងដីកាបំបែកសំណុំរឿងទៅលើការរៀបចំសវនាការនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២

៧. សំណើសុំ បានសន្មតដោយភ័ន្តច្រឡំថា ក) ដំណើរការនីតិវិធីបន្តបន្ទាប់ទៀតក្នុងសំណុំរឿង ០០២ អាចផ្អែកទៅលើសំអាងហេតុ នៅក្នុងការជំនុំជម្រះដំណាក់កាលដំបូងតាមរយៈយន្តការនៃការជូនដំណឹងរបស់តុលាការអំពីអង្គហេតុដែលបានយកមកវិនិច្ឆ័យរួច និង*អាជ្ញាអស់ជំនុំ* *(res judicata)* តែប៉ុណ្ណោះ និង ខ) ការចាប់ផ្តើមដំណើរការនីតិវិធីបន្តបន្ទាប់ទៀតនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២ អាចដំណើរការបានបន្ទាប់ពីបញ្ចប់ការជំនុំជម្រះដំណាក់កាលទីមួយ និង/ឬបន្ទាប់ពីមានសេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ពីសវនាការដំណាក់កាលទីមួយនោះតែប៉ុណ្ណោះ ដូច្នេះហើយប្រការនេះរារាំងនូវគោលបំណងនៃភាពឆាប់រហ័ស[១១]។

៨. ដីកាបំបែកសំណុំរឿងពាក់ព័ន្ធតែទៅនឹងលំដាប់លំដោយនៃការជំនុំជម្រះនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២ ប៉ុណ្ណោះ ដែលផ្តល់លទ្ធភាពឲ្យអង្គជំនុំជម្រះអាចចេញសាលក្រមដំបូងដែលកំណត់ត្រឹមបទចោទ និងការចោទប្រកាន់លើអង្គហេតុមួយចំនួននៅដំណាក់កាលដំបូង ដោយមិនចាំបាច់រង់ចាំការបញ្ចប់ការជំនុំជម្រះទាំងមូល ទាក់ទិននឹងគ្រប់ផ្នែកទាំងអស់នៃដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះឡើយ[១២]។ អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា បណ្តឹងសាទុក្ខណាមួយទៅលើសាលក្រមដំបូង នឹងមិនរារាំង

---

[១១] សំណើសុំ, កថាខណ្ឌ ២៤-២៨។

[១២] *សូមមើល* ដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី, កថាខណ្ឌ ៨ ("ការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនឹងផ្តល់លទ្ធភាពឲ្យអង្គជំនុំជម្រះអាចចេញសាលក្រមបាន បន្ទាប់ពីមានការជំនុំជម្រះខ្លីនេះ") និង កថាខណ្ឌ ៦ ("នៅពេលបញ្ចប់ការជំនុំជម្រះសេចក្តីសម្រេចលើសំណើសុំពិចារណាឡើងវិញអំពីដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១១/ ថ្ងៃទី ១៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១/ សាធារណៈ

ការបន្តការជំនុំជម្រះជាបន្តបន្ទាប់លើសំណុំរឿង ០០២ ដែល ទាក់ទិននឹងបទចោទ និងការចោទប្រកាន់លើអង្គហេតុដែលនៅសេសសល់នៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះនោះឡើយ។

៩. លើសពីនេះទៀត ដោយសារតែការចោទប្រកាន់ ឬបទចោទនានានៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំ-ជម្រះមានទំនាក់ទំនងបន្តបន្ទាប់គ្នានៅក្នុងដីកាបំបែកសំណុំរឿងនោះ ហេតុដូច្នេះការជំនុំជម្រះដំណាក់កាលដំបូង មិនចាំបាច់គ្របដណ្តប់លើបទចោទទាំងមូល នៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំ-ជម្រះឡើយ។

១០. អង្គជំនុំជម្រះចេញដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីរបស់ខ្លួន ក្នុងគោលបំណងដូចមានរៀបរាប់ខាង ក្រោមនេះ៖

- ដើម្បីបែងចែកសំណុំរឿង ០០២ ទៅជាផ្នែកៗដែលអាចគ្រប់គ្រងបាន ដែលផ្នែកនីមួយៗត្រូវការពេលខ្លីក្នុងការសម្រេច។
- ដើម្បីធានាថា ការជំនុំជម្រះដំណាក់កាលដំបូងបានរួមបញ្ចូលនូវការពិនិត្យយ៉ាងហ្មត់ចត់លើបញ្ហាជាមូលដ្ឋាន និងការចោទប្រកាន់នានាប្រឆាំងនឹងជនជាប់ចោទទាំងអស់។
- ដើម្បីផ្តល់នូវមូលដ្ឋានសម្រាប់ការពិនិត្យលម្អិតលើបទចោទ និងការចោទប្រកាន់នានាដែលនៅសេសសល់ប្រឆាំងនឹងជនជាប់ចោទនៅក្នុងការជំនុំជម្រះលើកក្រោយ។
- ដើម្បីប្រតិបត្តិតាមលំដាប់នៃព្រឹត្តការណ៍ និង/ឬលំដាប់លំដោយនៃដីកាដំណោះស្រាយតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន (រវាងឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ ១៩៧៦)។
- ដើម្បីធានាតាមដែលអាចធ្វើបានថា បញ្ហានានាដែលត្រូវបានពិនិត្យនៅក្នុងការជំនុំជម្រះដំណាក់កាលដំបូង ផ្តល់នូវមូលដ្ឋានមួយសម្រាប់ការពិចារណាអំពីទម្រង់នៃការទទួលខុសត្រូវសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួម តាមរយៈការរួមបញ្ចូលជនជាប់ចោទទាំងអស់។
- ដើម្បីជ្រើសរើសការចោទប្រកាន់លើអង្គហេតុទាំងឡាយ ដែលប៉ះពាល់ដល់ជនរងគ្រោះជាច្រើនតាមដែលអាចធ្វើបាន។

១១. វាបង្ហាញឲ្យឃើញថា ក្នុងអំឡុងការបែងចែកការជំនុំជម្រះក្តីដំណាក់កាលដំបូង អង្គជំនុំជម្រះនឹងធ្វើការពិចារណាទៅលើតួនាទី និងការទទួលខុសត្រូវរបស់ជនជាប់ចោទ ទាក់ទិនទៅនឹងគោល

លើកដំបូងនេះ អង្គជំនុំជម្រះនឹងចេញសាលក្រមពាក់ព័ន្ធនឹងការចោទប្រកាន់ទាំងនេះ ដោយផ្តន្ទាទោសសមស្រប ប្រសិនបើរកឃើញថាមានពិរុទ្ធភាព")។

នយោបាយទាំងអស់ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះទាំងមូល ប៉ុន្តែនឹងធ្វើការពិចារណាលើអង្គហេតុលម្អិតនៅក្នុងការជំនុំជម្រះដំណាក់កាលដំបូង។ ការជំនុំជម្រះក្តីដំណាក់កាលដំបូង ផ្តោតជាសំខាន់លើផ្នែកនៃដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ដែលមានប៉ះពាល់ដល់ជនរងគ្រោះស្ទើរតែទាំងអស់នៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (ពោលគឺការផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជននៅក្នុងដំណាក់ទីមួយ និងទីពីរ)[១៣]។ ដោយពិចារណាថា ពិតជាមានក្តីបារម្ភមួយថាតើ ជនជាប់ចោទនឹងអាចចូលរួមទាំងផ្លូវកាយ និងស្មារតីនៅក្នុងការជំនុំជម្រះដែលមានរយៈពេលវែង ឬយ៉ាងណាដូចដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាលើកឡើងនោះ អង្គជំនុំជម្រះបានចាត់ទុកវិធានការទាំងនេះថាមានសារៈសំខាន់ដើម្បី “[ការពារ] ផលប្រយោជន៍ជាសារវ័ន្តរបស់ជនរងគ្រោះក្នុងការទទួលបាននូវយុត្តិធម៌ប្រកបដោយអត្ថន័យ និងទាន់ពេលវេលា ព្រមទាំងការពារបាននូវសិទ្ធិរបស់ជនជាប់-ចោទក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយឆាប់រហ័ស នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២ ទៀតផង”[១៤]។

២.៣. __ដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីមិនរារាំងដល់ការដាក់បញ្ចូលបទចោទបន្ថែម និងអង្គហេតុមួយចំនួន ទៀត នៅក្នុងការជំនុំជម្រះដំណាក់កាលដំបូងឡើយ នៅពេលដែលកាលៈទេសៈអនុញ្ញាត__

១២. នៅក្នុងដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីរបស់ខ្លួន អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមិនបានបដិសេធចោលនូវលទ្ធភាពនៃការដាក់បញ្ចូលការចោទប្រកាន់ ឬបទចោទបន្ថែម នៅក្នុងការជំនុំជម្រះដំណាក់ កាលដំបូងក្នុងសំណុំរឿង ០០២ ឡើយ នៅពេលដែលកាលៈទេសៈអនុញ្ញាត[១៥]។ ទោះបីជាអង្គជំនុំ ជម្រះកត់សម្គាល់នូវការចង្អុលបង្ហាញរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញានៅក្នុងសំណើសុំរបស់ខ្លួនអំពីបញ្ហា បន្ថែមដែលអាចមាន សម្រាប់ដាក់បញ្ចូលនៅក្នុងការជំនុំជម្រះដំណាក់កាលដំបូង ហើយអង្គជំនុំជម្រះត្រូវបានណែនាំដោយការយល់ឃើញរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាថា ជាការចោទប្រកាន់ជាអាទិភាពសម្រាប់ធ្វើការពិចារណាក្នុងអំឡុងដំណាក់កាលនៃការជំនុំជម្រះក្រោយៗទៀតក៏ដោយ ក៏អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ពុំមានមូលដ្ឋានក្នុងការពិចារណាឡើងវិញ

---

[១៣] ដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរនីតិវិធី, កថាខណ្ឌ ១, ៥ និង ៧។

[១៤] ដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរនីតិវិធី, កថាខណ្ឌ ៨។

[១៥] ដូចដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានកត់សម្គាល់នៅក្នុងដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង “នៅក្នុងដំណាក់កាលណាមួយក៏បាន អាចសម្រេចដាក់បញ្ចូលបន្ថែមនូវផ្នែកផ្សេងទៀតនៃដីកាដំណោះស្រាយនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២ ប្រសិនបើសិទ្ធិដែលត្រូវទទួលបានការការពារខ្លួន ត្រូវបានផ្តល់ជូននូវឱកាសក្នុងការរៀបចំការការពារបានប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងភាគីនានាត្រូវបានជូនដំណឹងក្នុងរយៈពេលសមស្រប” (ដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី កថាខណ្ឌ ៦)។

លើដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីរបស់ខ្លួននៅដំណាក់កាលនេះឡើយ។ ហេតុដូច្នេះ សំណើសុំនេះត្រូវបានបដិសេធចោល។ លើសពីនេះទៀត សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាសុំឱ្យមានសវនាការលើ បញ្ហានេះត្រូវបានបដិសេធចោលផងដែរ ដើម្បីជាផលប្រយោជន៍ក្នុងការអនុញ្ញាតឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងរក្សាបាននូវការកំណត់ពេលវេលារបស់អង្គជំនុំជម្រះក្នុងការចាប់ផ្តើមការជំនុំជម្រះលើ អង្គសេចក្តីក្នុងសំណុំរឿង ០០២ នៅក្នុងឆ្នាំ២០១១។

១៣. អនុលោមតាមការចង្អុលបង្ហាញពីមុនរបស់ខ្លួននៅក្នុងដីកាបំបែកសំណុំរឿង និងដើម្បីសម្រួលដល់ការរៀបចំការជំនុំជម្រះជាមុនប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនោះ អង្គជំនុំជម្រះផ្តល់នូវសេចក្តីលម្អិតនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធដែលមានភ្ជាប់មកជាមួយអំពីកថាខណ្ឌ និងផ្នែកនានានៃដីកាដំណោះស្រាយដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការជំនុំជម្រះដំណាក់កាលដំបូងក្នុងសំណុំរឿង ០០២។

យោងតាមសំអាងហេតុដូចបានរៀបរាប់ខាងលើ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ÷

បដិសេធ សំណើសុំឱ្យមានការពិចារណាឡើងវិញលើដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី។

បដិសេធ សំណើសុំឱ្យមានសវនាការផ្ទាល់មាត់។

ភ្ជាប់ជាឧបសម្ព័ន្ធ ជាមួយនឹងសេចក្តីសម្រេចនេះ នូវសេចក្តីលម្អិតបន្ថែមអំពីកថាខណ្ឌ និងផ្នែកនានានៃដីកាដំណោះស្រាយ ដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការជំនុំជម្រះដំណាក់កាលដំបូងក្នុងសំណុំរឿង ០០២។

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១

ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

និល ណុន